

2007-2013
cooperazione territoriale europea
programma per la cooperazione
transfrontaliera
Italia-Slovenia
evropsko teritorialno sodelovanje
program čezmejnega sodelovanja
Slovenija-Italija

Smernice za upravljanje projektov, ki ustvarjajo prihodek

KAZALO

1. UVOD.....	3
2. OPREDELITEV PROJEKTOV, KI USTVARJAJO PRIHODEK	4
3. UPRAVIČENI IZDATKI IN METODA FINANČNE VRZELI.....	5
4. SPREMENLJIVKE, KI JIH JE POTREBNO UPOŠTEVATI PRI IZRAČUNU PRIHODKA	6
5. DOLOČITEV SOFINANCIRANJA: METODA ZA IZRAČUN	8
6. SPREMLJANJE PRIHODKOV: KOREKCIJE, ZNIŽANJA IN POVRAČILA.....	9
7. PROJEKTI, KI USTVARJAJO PRIHODEK V OKVIRU PROGRAMA ČEZMEJNEGA SODELOVANJA SLOVENIJA-ITALIJA 2007-2013	11

1. UVOD

Upravljanje projektov, ki ustvarjajo prihodek, ureja 55. člen Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, spremenjene z Uredbo Sveta (ES) št. 1341/2008. Navedena uredba opredeljuje prihodke in projekte, ki ustvarjajo prihodek, določa kako je potrebno upoštevati prihodke pri izračunu upravičenih izdatkov ter način spremljanja prihodkov, ustvarjenih v okviru projekta, sofinanciranega iz sredstev strukturnih skladov.

Smernice in tehnična navodila, ki pojasnjujejo načine sofinanciranja projektov, ki ustvarjajo prihodek, so opredeljena v sledečih dokumentih:

- delovni dokument Evropske komisije št. 4 “Novo programsko obdobje 2007-2013. Navodilo za uporabo metodologije pri izdelavi analize stroškov in koristi” (2006);
- Informativno obvestilo odbora Evropske komisije za usklajevanje skladov (COCOF): projekti, ki ustvarjajo prihodek (različica z dne 18.06.2008);
- Priročnik Evropske komisije za izdelavo analize stroškov in koristi investicijskih projektov (2008).

Skladno z zgornjimi določili, pričujoči dokument vsebuje smernice za upravljanje projektov, ki ustvarjajo prihodek, v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013. Dokument je namenjen organom, odgovornim za izvajanje programa, in upravičencem.

2. OPREDELITEV PROJEKTOV, KI USTVARJAJO PRIHODEK

Določila 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, spremenjene z Uredbo Sveta (ES) št. 1341/2008, urejajo projekte, ki ustvarjajo prihodek, za katere prijavitelji zaprosijo za sofinanciranje iz strukturnih skladov v okviru programskega obdobja 2007-2013.

Projekt, ki ustvarja prihodek:

- je vsak projekt, ki vključuje **naložbo v infrastrukturo, za uporabo katere pristojbine plačujejo neposredno uporabniki** (npr. avtoceste: cestnina, ki jo plača uporabnik avtoceste; železnice: vozovnice, ki jih plača potnik);
- je vsak projekt, ki vključuje **prodajo ali oddajo zemljišč oziroma stavb** (npr. tehnološki parki: cena nakupa oziroma najema, ki jo plača uporabnik nepremičnine; kulturni centri: stroški najemnine razstavnega prostora ipd.);
- je vsak projekt, ki vključuje kakršne koli druge **storitve proti plačilu** (npr. čiščenje odpadnih voda in ravnanje z odpadki: pristojbine, ki jih plača uporabnik).

Uredba se nanaša na investicijske projekte, ki neto prihodke ustvarjajo s **cenou, ki jo plača neposredno uporabnik** za storitve/blago v okviru projekta; pri tem je potrebno upoštevati le prihodke, ki predstavljajo **pozitiven denarni tok neposredno od uporabnikov**.

Splošno pravilo določa, da je potrebno neto prihodke (oziroma razliko med prihodki in operativnimi stroški projekta) odšteti od skupnih izdatkov za izvajanje projekta in s tem znižati stroške investicije, ki se lahko upoštevajo kot upravičeni izdatki.

Določil omenjene uredbe se ne uporablja v naslednjih primerih:

- pri projektih, ki ne ustvarjajo prihodkov (npr. ceste brez cestnin);
- pri projektih, katerih prihodki ne zadoščajo za kritje celotnih operativnih stroškov (npr. nekatere železniške proge);
- pri projektih, za katere veljajo pravila o državnih pomočeh - v skladu s 87. členom Pogodbe EU.

3. UPRAVIČENI IZDATKI IN METODA FINANČNE VRZELI

Drugi odstavek 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 določa, da upravičeni izdatki projektov, ki ustvarjajo prihodek, ne smejo preseči sedanje vrednosti stroškov naložbe, znižane za sedanjo vrednost neto prihodkov naložbe v referenčnem obdobju glede na vrsto naložbe.

Zgoraj opisano izraža sledeča formula:

$$\text{max UI} = \text{DIS} - \text{DNP} = \text{FV}$$

max UI = najvišji upravičeni izdatki

DIS = diskontirani investicijski stroški *

DNP = diskontirani neto prihodki *

FV = finančna vrzel

* Evropska komisija priporoča uporabo 5% diskontne stopnje.

Za določitev obsega sofinanciranja iz sredstev EU pri projektih, ki ustvarjajo prihodek in katerih skupna vrednost (seštevek upravičenih in neupravičenih stroškov) presega 1 milijon EUR, se uporablja metoda finančne vrzeli.

Finančna vrzel predstavlja razliko med sedanjo vrednostjo investicijskih stroškov projekta in diskontiranimi neto prihodki ter določa del diskontiranih stroškov začetne naložbe, ki ni pokrit z neto prihodki projekta oziroma del projekta, ki ga ni možno sofinancirati v okviru projekta.

Drugi odstavek 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 določa tudi, da v primerih, **ko stroški naložbe niso upravičeni v celoti**, je za izračun finančne vrzeli potrebno upoštevati sorazmerni delež neto prihodkov.

V primeru, da je upravičenih le 70% diskontiranih investicijskih stroškov, preostalih 30% pa je neupravičenih, se 30% diskontiranih neto prihodkov ne upošteva pri izračunu finančne vrzeli.

V primerih, ko je projekt ustvarjal prihodke že pred sofinanciranjem iz naslova sredstev EU, je potrebno v izračun finančne vrzeli vključiti le tisti del neto prihodkov, ki predstavljajo dejansko povečanje neto prihodkov kot rezultat investicije/projektne aktivnosti, sofinanciranih iz naslova sredstev EU.

4. SPREMENLJIVKE, KI JIH JE POTREBNO UPOŠTEVATI PRI IZRAČUNU PRIHODKA

Drugi odstavek 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 določa, da mora Organ upravljanja pri izračunu finančne vrzeli upoštevati naslednje parametre:

- **referenčno obdobje** ali časovno obdobje projekta oziroma število let ekonomske dobe naložbe t.j. obdobje, po katerem je potrebno naložbo prerazporediti. Daljše časovno obdobje projekta pomeni tudi višji neto prihodek, ki ga je potrebno upoštevati pri izračunu finančne vrzeli. Spodnja tabela prikazuje referenčno časovno obdobje **po področjih/vrstah investicije**, ki ga priporoča Evropska komisija na podlagi mednarodno priznanih izkušenj.

Tabela št. 1

Področje	Ekonomska doba (leta)
Železnice	30
Oskrba z vodo in okolje	30
Ceste, pristanišča in letališča	25
Energetika	25
Telekomunikacije	15
Industrija	10
Druge storitve	15

- **običajno pričakovana donosnost za posamezno vrsto investicije**, ki zagotavlja izbor najprimernejše sheme financiranja. Donosnost se nanaša na zmožnost ustvarjanja dodatnih finančnih sredstev v okviru projekta - prihodkov -, ki presegajo vrednost investiranih sredstev, ne glede na način financiranja projekta. Donosnost je odvisna od razmerja med pridobljenim dobičkom in investiranimi sredstvi in se oceni tako, da se izračuna interno stopnjo donosnosti investicije. Tabela št. 2 prikazuje vrednostno lestvico, ki jo je pripravila Evropska komisija.

Tabela št. 2

Področje	Pričakovana donosnost
Letališča, energetika, turizem, telekomunikacije, industrijske cone in poslovni parki, investicije v proizvodne dejavnosti	Srednje visoka
Pristanišča, trdni odpadki	Srednja
Ceste s cestnino, javni prevoz, oskrba z vodo in čistilne naprave za odpadne vode	Srednje nizka
Železnice, zdravstvo, izobraževanje, raziskave, inovacije in prenos tehnologij	Nizka
Ceste brez cestnine, preprečevanje poplav	Nična

- **načelo »onesnaževalec plača«**, ki je eno od temeljnih načel okoljske politike Evropske unije (174. člen Pogodbe EU) in se uporablja na celotnem območju EU. Na podlagi tega načela mora določen del zunanjih stroškov, ki jih povzroči onesnaževanje plačati onesnaževalec. Na primer, obrati za mehansko obdelavo odpadkov lahko povzročajo onesnaževanje zraka, tal in vode, kar negativno vpliva na zdravje ter na vrednost bližnjih zemljišč in nepremičnin. Pristojbine, ki jih plačujejo uporabniki, morajo zato vključevati tudi sorazmerni delež stroškov glede na vpliv onesnaževanja, ki ga povzroča obrat za obdelavo odpadkov;
- **načela enakosti v povezavi z relativnim razvojem države članice:** potrebno je oceniti cenovno dostopnost, oziroma plačilno sposobnost uporabnikov za naročene storitve po določenih tarifah. Pomembno je, da so tarife skladne z dohodkom uporabnikov, in sicer z vrednostjo njihovega povprečnega dohodka oziroma nižjo vrednostjo dohodka, odvisno od porazdelitve dohodka na območju, kjer je projekt prisoten.

5. DOLOČITEV SOFINANCIRANJA: METODA ZA IZRAČUN

1. KORAK - Izračun finančne vrzeli

$$FV = DIS - DNP$$

FV = finančna vrzel

DIS = diskontirani investicijski stroški

DNP = diskontirani neto prihodki

Če se diskontirani neto prihodki upoštevajo kot razliko med diskontirano vrednostjo prihodkov, operativnih stroškov in preostankom vrednosti, finančna vrzel predstavlja najvišji znesek upravičenih izdatkov (*max UI*).

2. KORAK - Izračun stopnje finančne vrzeli oziroma odstotkovnega razmerja med finančno vrzeljo in diskontiranimi investicijskimi stroški.

$$SFV = \max UI / DIS$$

SFV = stopnja finančne vrzeli

max UI = najvišji upravičeni izdatki

DIS = diskontirani investicijski stroški

3. KORAK - Najvišji dodeljeni znesek sofinanciranja izračunamo tako, da stopnjo finančne vrzeli pomnožimo z upravičenimi stroški projekta.

$$\max DZS = US * SFV$$

max DZS = najvišji dodeljeni znesek sofinanciranja

US = upravičeni stroški

SFV = stopnja finančne vrzeli

4. KORAK - Najvišji dodeljeni znesek sofinanciranja iz sredstev EU izračunamo tako, da najvišji dodeljeni znesek sofinanciranja pomnožimo s stopnjo sofinanciranja za posamezno prednostno nalogo, navedeno v odločbi Evropske komisije o sprejetju operativnega programa.

$$\max DZSEU = \max DZS * SSEU$$

max DZSEU = najvišji dodeljeni znesek sofinanciranja iz sredstev EU

max DZS = najvišji dodeljeni znesek sofinanciranja

SSEU = stopnja sofinanciranja iz sredstev EU

6. SPREMLJANJE PRIHODKOV: KOREKCIJE, ZNIŽANJA IN POVRAČILA

Nadzor nad finančnimi rezultati projektov, ki ustvarjajo prihodek, s spremljanjem neto prihodkov, mora v skladu z dokumenti, ki jih je pripravila Evropska komisija, zagotoviti Organ upravljanja operativnega programa.

V skladu z 2. in 3. odstavkom 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, se projekti razvrščajo v dve skupini glede na možnost, da se prihodke objektivno oceni vnaprej oziroma da le-teh ni mogoče objektivno oceniti vnaprej.

▪ PRIHODKE JE MOGOČE OBJEKTIVNO OCENITI VNAPREJ (po 2. odstavku 55. člena)

Metodo finančne vrzeli se uporablja v primerih, ko je prihodke na projektu mogoče objektivno oceniti vnaprej.

V skladu z informativnim obvestilom odbora Evropske komisije, navedenim v uvodu, ta kategorija vključuje investicije v transport in predelavo odpadkov, saj je za omenjeni področji možno objektivno oceniti tarife, število uporabnikov in količino prodanega blaga oziroma opravljenih storitev.

PRIMER A)

V primerih, kjer je finančna vrzel pravilno določena in se pogoji za izvajanje projekta bistveno ne spreminjajo, **korekcija** višine dodeljenih sredstev ni potrebna. V primeru, da je v okviru spremljanja ugotovljeno, da so bili prihodki projekta - v polnem izvajanju - predhodno pravilno ocenjeni, se javna poraba in povezana dodeljena sredstva potrdi.

PRIMER B)

V primerih, kjer predhodno ocenjeni prihodki ob zaključku projekta in pred zaključkom operativnega programa odstopajo od realnih 10% ali več, je potrebno izračun višine dodeljenih sredstev popraviti. **Korekcija** lahko privede do povečanja ali znižanja upravičenih izdatkov.

▪ PRIHODKOV NI MOGOČE OBJEKTIVNO OCENITI VNAPREJ (po 3. odstavku 55. člena)

Metode finančne vrzeli se ne uporablja v primerih, ko prihodkov na projektu ni mogoče objektivno oceniti vnaprej.

V to vrsto se uvrščajo projekti s področja raziskav in tehnološkega razvoja - kjer so inovacije ključnega pomena - in za katere velja, da: a) ponudba določa povpraševanje oziroma sama inovacija ustvarja povpraševanje, b) ni zgodovinskih podatkov ali izkušenj iz preteklosti, c) mnenja strokovnjakov s področja so zelo subjektivna.

Za omenjene projekte lahko Organ za potrjevanje v fazi spremljanja ustvarjenega prihodka na projektu določi **znižanje** obsega sofinanciranja, in sicer najkasneje do zaključka oziroma

delnega zaključka operativnega programa. Posledično se ustrezno zniža znesek zahtevanega plačila.

PRIMER A)

Polno izvajanje projekta se je pričelo vsaj **pet let** pred zaključkom operativnega programa: **do zaključka operativnega programa (31.12.2015)** je potrebno upravičene izdatke znižati za prihodke, ustvarjene v obdobju petih let po zaključku projekta.

PRIMER B)

Polno izvajanje projekta se je pričelo manj kot **pet let** pred zaključkom operativnega programa: upravičene izdatke je potrebno znižati za prihodke, ustvarjene v letih po zaključku projekta **do zaključka operativnega programa (31.12.2015)**. Prihodke, ustvarjene po zaključku operativnega programa je potrebno povrniti v proračun EU, kot opisano v nadaljevanju.

V primerih, ko so bili ugotovljeni prihodki in le-ti niso zajeti v določilih 2. ali 3. odstavka 55. člena, se uporablja določila 4. odstavka 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, ki ureja **povračila** prihodkov v proračun Evropske unije sorazmerno prispevkom iz sredstev EU.

V skladu s 4. odstavkom 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 je potrebno sredstva vrniti v proračun Evropske unije **po zaključku operativnega programa**, in sicer najkasneje **tri leta po zaključku operativnega programa**.

Besedilo 4. odstavka 55. člena »[] **sorazmerno prispevkom iz skladov**« določa, da mora biti povračilo dodatnih prihodkov sorazmerno glede na stopnjo sofinanciranja iz sredstev EU. V primeru, da je višina dodatnega prihodka 100 EUR, stopnja sofinanciranja pa 85%, bo znesek povračila znašal 85 EUR.

Razliko med vnaprej ocenjenim prispevkom in prispevkom, izračunanim na podlagi neto prihodkov, ustvarjenih v obdobju treh let po zaključku operativnega programa, je potrebno vrniti v proračun Evropske unije v primerih, ko je ugotovljeno najmanj 10% odstopanje v primerjavi s prvotno ocenjenimi vrednostmi.

7. PROJEKTI, KI USTVARJAJO PRIHODEK V OKVIRU PROGRAMA ČEZMEJNEGA SODELOVANJA SLOVENIJA-ITALIJA 2007-2013

V okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 so informacije o projektih, ki ustvarjajo prihodek, vključene v priročnike in pogodbe, skladno z določbami zadevnih veljavnih predpisov.

V zvezi s projekti, sofinanciranimi iz sredstev ESRR v okviru operativnega programa, velja izpostaviti sledeče:

- glede na čezmejno partnerstvo, finančni in časovni okvir izvajanja ter vrste aktivnosti, so projekti zelo raznoliki in heterogeni;
- pri uporabi opisane metode finančne vrzeli (projekti pri katerih je mogoče prihodke oceniti vnaprej in katerih vrednost presega 1 milijon EUR) je potrebno upoštevati **skupno vrednost celotnega projekta**, ne pa pripadajoči znesek posameznega upravičenca (ne glede, ali je to vodilni ali projektni partner);
- **morebitne projektne aktivnosti, ki ustvarjajo prihodek in zapadejo pod pravila o državnih pomočeh** v skladu s 87. členom Pogodbe EU, se ne upoštevajo pri skupni vrednosti projekta, saj se določila 55. člena Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006, spremenjene z Uredbo Sveta (ES) št. 1341/2008, za le-te ne uporabljajo.

V zvezi z življenjskim ciklom projekta, prve podatke o morebitnem ustvarjanju prihodkov v okviru projekta posredujejo upravičenci ob predložitvi vloge za sofinanciranje, in sicer v delu F Prijavnice ter delovnem listu št. 1 Opisa stroškovnega načrta.

Po opravljenih preverjanjih v postopku ocenjevanja, morajo upravičenci, v teku izvajanja projekta, izpolniti **kontrolni list** za preverjanje morebitnih prihodkov v okviru projekta (*Priloga 1* k temu dokumentu), ki ga predložijo skupaj z vmesnim/zaključnim poročilom o izvajanju projekta.

V primerih, ko projekt ustvarja prihodke, mora upravičenec **obvestiti Organ upravljanja/Skupni tehnični sekretariat**. Slednji bo le-temu podal ustrezne usmeritve.

Priloga 1 - Kontrolni list za preverjanje morebitnih prihodkov v okviru projekta